

שימו לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

תנ"ך לעולים חדשים

הוראות

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון (חובה) – (34x2) – 68 נקודות

פרק שני א פרק שלישי – (32x1) – 32 נקודות

סך הכול – 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך עברי שלם בלי פירושים ובלי תוספות.

מותר להשתמש בתנ"ך מתורגם.

מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.

מותר להשתמש במילון לועזי-עברי / עברי-לועזי.

ד. הוראות מיוחדות: (1) אין להעתיק את השאלה; יש לכתוב את מספרה בלבד.

(2) יש להתרכז בנשוא. יש לשים לב לכתב, לכתוב ולפסוק.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – בראשית (חובה)

(68 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 1-4 (לכל שאלה – 34 נקודות).

בכל שאלה שבחרתם, ענו על כל הסעיפים (לסעיף א – 14 נקודות; לכל אחד מן הסעיפים ב-ג – 10 נקודות).

1. קראו **בראשית**, פרק י"ב, פסוקים א'-ט'.

א. קראו פסוקים א'-ה'.

(1) על פי פסוקים אלה, כתבו מה ה' מצווה על אברם, ומהו הקושי של אברם בקיום ציווי זה. הסבירו את דבריכם.

(8 נקודות)

(2) בפסוקים אלה יש שימוש חוזר במילים מן השורש ב-ר-ך.

הסבירו כיצד השימוש החוזר במילים משורש זה יכול לעודד את אברם לקיים את הצו האלוהי.

בססו את דבריכם על הכתוב.

(6 נקודות)

ב. קראו פסוקים א'-ב', וגם **בראשית**, פרק כ"ב, פסוק ב'.

(1) כתבו שתי נקודות דמיון בין הציווי של האל לאברם בפרק י"ב, פסוקים א'-ב' ובין הציווי של האל לאברהם

בפרק כ"ב, פסוק ב'. הסבירו את דבריכם. (4 נקודות)

(2) הסבירו את הניגוד בין ההבטחה של האל לאברם בפרק י"ב, פסוק ב', ובין הציווי שבפרק כ"ב, פסוק ב'.

(6 נקודות)

ג. קראו פסוקים א'-ט'.

(1) כיצד באה לידי ביטוי צייתנותו של אברם לפי פסוקים א'-ד', וכיצד באה לידי ביטוי אמונתו באלוהים לפי

פסוקים ו'-ט'? (6 נקודות)

(2) לדעתכם, מדוע חשוב להציג תכונות אלה של אברם בתחילת הסיפור עליו? נמקו את תשובתכם. (4 נקודות)

2. קראו **בראשית**, פרק כ"ז.

א. קראו פסוקים א'–ד'.

(1) על פי הפסוקים, מה הן שתי הסיבות שבגללן יצחק רוצה לברך את עשו? הסבירו את דבריכם. (7 נקודות)

(2) יש הטוענים שבפסוקים אלה מוצגת חולשתו של יצחק.

הביאו מן הפסוקים שתי ראיות לטענה זו, והסבירו כיצד כל אחת מהן מעידה על חולשתו של יצחק. (7 נקודות)

ב. (1) קראו פסוקים כ"ח–כ"ט ופסוקים ל"ז–מ'.

הסבירו נקודת דמיון אחת ונקודת שוני אחת בין הברכה שבירך יצחק את יעקב ובין הברכה שהוא בירך את עשו.

(5 נקודות)

(2) קראו פסוקים ל'–ל"ח.

הביאו מן הפסוקים שתי ראיות, המלמדות שעשו ייחס חשיבות רבה לברכת אביו. הסבירו את דבריכם.

(5 נקודות)

ג. קראו פסוק מ"א וגם **בראשית**, פרק כ"ח, פסוקים ו'–ט'.

על פי קטעים אלה אפשר ללמוד שלמרות חוסר הצדק שנגרם לעשו הוא עדיין מכבד את אביו לפי מצוות "כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ

וְאֶת אִמְךָ" (**שמות**, פרק כ', פסוק י"ב) מעשרת הדיברות.

הביאו מאחד הקטעים ראייה אחת המלמדת שעשו קיים את מצוות כיבוד אב. הסבירו את הראייה שהבאתם.

(10 נקודות)

3. קראו **בראשית**, פרק ל"ז.

א. קראו פסוקים א'–ד'.

"וַיִּשְׁנְאוּ אוֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דַבְּרוֹ לְשָׁלֹם" (פסוק ד').

ההתנהגות של יעקב וההתנהגות של יוסף גרמו לאחים לשנוא את יוסף.

הביאו דוגמה אחת להתנהגות כזאת של יעקב ודוגמה אחת להתנהגות כזאת של יוסף, והסבירו כל דוגמה.

(14 נקודות)

ב. קראו פסוקים ה'–י"א.

(1) בשני החלומות באה לידי ביטוי ההתנשאות של יוסף, אך בחלום השני ההתנשאות של יוסף מתגברת בהשוואה

להתנשאותו בחלום הראשון.

הביאו מן הפסוקים שתי דוגמאות המבססות טענה זו, והסבירו אותן. (6 נקודות)

(2) לדעתכם, האם התגובה של יעקב על החלום השני מבטאת תמיכה ביוסף או תמיכה באחים? נמקו את דבריכם

ובססו אותם על הכתוב. (4 נקודות)

ג. קראו פסוקים י"ט–כ"ז.

(1) כיצד באה לידי ביטוי האכזריות של האחים כלפי יוסף בדיבור, וכיצד היא באה לידי ביטוי במעשה? הסבירו את

דבריכם ובססו אותם על הכתוב. (6 נקודות)

(2) לדעתכם, האם בהצעה שלו יהודה ביקש את טובת יוסף? נמקו את דבריכם ובססו אותם על הכתוב. (4 נקודות)

4. קראו **בראשית**, פרק מ'.

א. קראו **בראשית**, פרק מ', פסוקים א'-ג' וגם **בראשית**, פרק ל"ט, פסוקים י"ט-כ'.

(1) ציינו והסבירו נקודת דמיון אחת בין יוסף ובין שני השרים של פרעה בנוגע לכליאתם. (7 נקודות)

(2) הסבירו את ההבדל בין הסיבה שבגללה נכנס יוסף לכלא לבין הסיבה שבגללה נכנסו השרים לכלא. (7 נקודות)

ב. קראו פסוקים ו'-ח', פסוקים י"ד-ט"ו ופסוקים כ"א-כ"ג.

(1) בפסוקים ו'-ח' באה לידי ביטוי הרגישות של יוסף כלפי שר המשקים ושר האופים.

הביאו מן הפסוקים שתי דוגמאות המלמדות על הרגישות שלו כלפיהם, והסבירו אותן. (5 נקודות)

(2) קראו פסוקים י"ד-ט"ו ופסוקים כ"א-כ"ג.

על פי פסוקים אלה, יש הטוענים ששר המשקים הוא כפוי טובה כלפי יוסף.

הסבירו כיצד התנהגות זו של שר המשקים באה לידי ביטוי. בססו את דבריכם על הכתוב. (5 נקודות)

ג. קראו פסוקים ט'-י"ג ופסוקים ט"ז-י"ט.

(1) מהו הפתרון של יוסף לחלומו של שר המשקים, ומה הם שני הרמזים שעליהם הוא הסתמך? הסבירו את דבריכם.

(5 נקודות)

(2) בתיאור הפתרון לחלומו של שר האופים יוסף מגלה חוסר רגישות כלפי השר.

כיצד בא לידי ביטוי חוסר הרגישות של יוסף כלפי שר האופים? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על דוגמה אחת

מן הכתוב. (5 נקודות)

יש לענות על שאלה אחת בלבד א מן הפרק השני (שאלות 5–6) או מן הפרק השלישי (שאלות 7–11).

בשאלה שבחרתם, ענו על כל הסעיפים (לסעיף א – 12 נקודות; לכל אחד מן הסעיפים ב–ג – 10 נקודות).

פרק שני – שמות (32 נקודות)

5. קראו שמות, פרק ב'.
- א. קראו פסוקים א'–י'.
- (1) אימו ואחותו של משה מצילות אותו בזכות חוכמתן.
- הביאו מן הפסוקים דוגמה אחת לפעולה של אימו ודוגמה אחת לפעולה של אחותו, והסבירו כיצד כל אחת מן הפעולות הצילה את חייו. (6 נקודות)
- (2) גם בת פרעה פועלת כדי להציל את משה.
- על פי הפסוקים, האם הצילה בת פרעה את משה ממניעים מוסריים או מאינטרס אישי? נמקו את דבריכם ובססו אותם על הכתוב. (6 נקודות)
- ב. קראו פסוקים י"א–י"ז.
- בפסוקים אלה מתוארים שלושה אירועים שבהם באות לידי ביטוי תכונותיו של משה.
- (1) בשלושת האירועים יש ביטוי להיותו של משה איש אמיץ ורודף צדק.
- הביאו מן הפסוקים שתי דוגמאות – אחת לכל תכונה, והסבירו אותן. (5 נקודות)
- (2) בשלושת האירועים האלה נרמזת ביקורת על משה.
- הביאו מן הפסוקים דוגמה אחת לביקורת כזו. הסבירו מהי הביקורת וכתבו אם היא מוצדקת לדעתכם. נמקו את תשובתכם ובססו אותה על הכתוב. (5 נקודות)
- ג. קראו פסוקים כ"ג–כ"ה.
- (1) בפסוקים אלה באים לידי ביטוי הריחוק של העם מאלוהים והרצון של אלוהים להתקרב אל העם ולהצילו.
- על פי הפסוקים, בססו את שני חלקי הטענה. הסבירו את דבריכם. (5 נקודות)
- (2) קראו גם בראשית, פרק ט"ו, פסוקים י"ד–ט"ז.
- בברית של ה' עם אברהם יש הבטחות עתידיות של האל להציל את העם במצרים.
- ציינו שתי הבטחות כאלה, והסבירו אותן. (5 נקודות)

6. קראו שמות, פרק ל"ב.

א. קראו פסוקים א'–ו'.

יש הטוענים שמעשה עגל הזהב מעיד שהעם לא רצה לעבוד את אלוהי ישראל, ויש הטוענים שמעשה העגל מעיד שהעם דווקא התכוון לעבוד את אלוהי ישראל.

הביאו מן הפסוקים ראיה לכל אחת מן הטענות והסבירו את הראיות. (12 נקודות)

ב. קראו פסוקים א'–ה' ופסוקים כ"א–כ"ה.

בפסוקים כ"א–כ"ה תיאור מעשה עגל הזהב מפיו של אהרן שונה מתיאור המעשה בפסוקים א'–ה'. ציינו פרט אחד שונה בתיאור מעשה העגל מפי אהרן, והסבירו מדוע אהרן מתאר את המעשה באופן שונה. בססו את דבריכם על הכתוב. (10 נקודות)

ג. קראו פסוקים ז'–ט"ז.

על פי פסוקים אלה, אפשר ללמוד כי מעשה עגל הזהב גרם לאלוהים להתרחק מן העם, וגרם למשה לגלות אחריות כלפי העם.

(1) הביאו מן הפסוקים ראיה אחת המלמדת שאלוהים התרחק מן העם וראיה אחת לדברים שאמר משה המלמדת על אחריותו כלפי העם. הסבירו את דבריכם. (6 נקודות)

(2) הביאו מן הפסוקים ראיה אחת שאלוהים השתכנע מדברי משה, והסבירו אותה. (4 נקודות)

אם לא עניתם על שאלה מן הפרק השני, ענו על שאלה מן הפרק השלישי.

בשאלה שבחרתם, ענו על כל הסעיפים (לסעיף א – 12 נקודות; לכל אחד מן הסעיפים ב–ג – 10 נקודות).

פרק שלישי – נושאי הבחירה (32 נקודות)

שיבת ציון

7. קראו **עזרא**, פרק א'.

א. קראו פסוקים א'–ג'.

(1) בעקבות הצהרת כורש מתחילה תקופה חדשה בתולדות העם.

כיצד מכונה תקופה זו, ובאיזו שנה לועזית היא החלה? (5 נקודות)

(2) יש הטוענים כי מלכי המזרח הקדום, עם עלייתם לשלטון נהגו לאפשר חופש דת לעמים שהיו תחת שלטונם כדי למנוע מרד ולחזק את מעמדם ושלטונם.

הביאו מפסוקים אלה ראיה אחת לכל אחד מחלקי הטענה המסומנים בקו, והסבירו את דבריכם. (7 נקודות)

ב. קראו פסוקים א'–ג'.

(1) הסבירו כיצד אפשר ללמוד מפסוקים אלה שכורש ראה בהצרתו ציווי מאלוהים. (4 נקודות)

(2) בפסוקים אלה באה לידי ביטוי סתירה בנוגע לתפיסה של כורש את האל.

הסבירו מהי סתירה זו. בססו את דבריכם על הכתוב. (6 נקודות)

ג. (1) קראו פסוקים א'–ב' ופסוקים ז'–ח'.

על פי פסוקים אלה, נראה שלכורש הייתה כוונה אמיתית לממש את הצהרתו.

הביאו שתי ראיות המלמדות שכורש החל לממש את ההבטחה שהצהיר עליה, והסבירו אותן. (6 נקודות)

(2) קראו פסוקים ג'–ד'.

בפסוקים אלה מוזכרות שתי קבוצות של אנשים.

הסבירו את התפקיד של כל אחת מן הקבוצות במימוש תוכניתו של כורש. בססו את תשובתכם על הכתוב.

(4 נקודות)

נביא ונבואה

8. קראו ירמיה, פרק כ"ו.

א. קראו פסוקים א'–י"א.

(1) הסבירו את הקשר בין תוכן הנבואה ובין המקום שבו ירמיהו אומר אותה. (6 נקודות)

(2) הסבירו מדוע הכוהנים והנביאים תוקפים את ירמיהו בעקבות נבואתו. (6 נקודות)

ב. קראו פסוקים א'–ו' ופסוקים י"ב–ט"ו.

(1) יש הטוענים שנבואת פורענות וזעם נועדה בראש ובראשונה לגרום לעם לחזור לדרך המוטב, ולכן היא אינה חייבת להתגשם.

הביאו מן הפסוקים ראיה אחת לטענה זו. הסבירו את דבריכם. (4 נקודות)

(2) קראו פסוקים י"ב–ט"ו.

הביאו מן הפסוקים שני טיעונים של ירמיהו, שבאמצעותם הוא מנסה לשכנע את העם שהוא נביא אמת, והסבירו את דבריכם. (6 נקודות)

ג. קראו פסוק ט"ז ופסוקים כ'–כ"ד.

(1) מה הייתה החלטתו של העם בנוגע לגורלו של ירמיהו על פי פסוק ט"ז, ומה הייתה החלטתו על פי פסוקים כ'–כ"ד? (5 נקודות)

(2) על פי פסוקים כ'–כ"ד, מה גרם לשינוי בהחלטה? (5 נקודות)

חוק וחברה

9. קראו דברים, פרק כ"ד, פסוקים י'–כ"ב.

א. קראו פסוקים י'–ג.

(1) החוקים בפסוקים אלה נועדו להגן על המלווה ועל הלווה.

הביאו דוגמה אחת לחוק שמגן על המלווה ודוגמה אחת לחוק שמגן על הלווה, והסבירו כל אחת מהן. (7 נקודות)

(2) על פי פסוקים אלה, מה יכול לעודד את המלווה לקיים את החוק? הסבירו את דבריכם. (5 נקודות)

ב. קראו פסוקים י"ד–י"ח.

בפסוקים אלה מובאות מצוות בעניינים חברתיים, שמטרתן להגן על החלשים בחברה ולגרום לאנשים להתנהג עימם ברגישות ובחמלה.

ציינו שתי מצוות שונות, והסבירו כיצד הן תורמות להשגת מטרות אלה. (10 נקודות)

ג. קראו פסוקים י"ט–כ"ב.

(1) מה מעודד את החקלאי לקיים את החוק, ומהו האיום המרומז שנועד לגרום לו לקיים חוק זה? הסבירו את דבריכם. (5 נקודות)

(2) קראו פסוקים י"ט–כ"ב, וגם ויקרא, פרק י"ט, פסוקים ט'–י'.

יש הטוענים כי מטרתה של הנתינה המתוארת בפסוקים אלה הייתה לחנך את החקלאי לאחריות כלפי החברה. הביאו שתי דוגמאות, אחת מכל פרק, שבהן באה לידי ביטוי מטרה זו. הסבירו את דבריכם. (5 נקודות)

מזמורי תהלים10. קראו **תהלים**, פרק ח'.

א. קראו פסוקים א'–ה'.

פסוקים אלה מתארים את גדולתו של ה' ביחס לאדם.

(1) על פי פסוק ג', הסבירו כיצד גדולתו של ה' מתוארת באמצעות העוללים והיונקים. (6 נקודות)

(2) על פי פסוקים ד'–ה', הסבירו כיצד המשורר מתפעל מגדולתו של ה'. (6 נקודות)

ב. קראו פסוקים ו'–י' ו**תהלים**, פרק ק"ד, פסוקים י'–ט"ז.

(1) בשני המזמורים בא לידי ביטוי הייחוד של האדם ביחס לשאר הברואים.

הביאו ראיה לטענה זו מכל אחד מן המזמורים, והסבירו את שתי הראיות. (6 נקודות)(2) לדעתכם, באיזה מן המזמורים מתואר מעמד רם יותר של האדם? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על שני המזמורים.

(4 נקודות)

ג. קראו פסוקים ח'–ט'.

במזמור זה המשורר משתמש בתיאורים של בעלי חיים כדי לבטא את גדולתו של האל.

(1) הסבירו קביעה זו באמצעות אחד מן הפסוקים האלה. (6 נקודות)

(2) קראו פסוק ב' ופסוק י' וגם **תהלים**, פרק ק"ד, פסוק א' ופסוק ל"ה.

פסוקים אלה מהווים מסגרת בכל אחד מן המזמורים.

הסבירו כיצד בכל אחד מן המזמורים, המסגרת מסייעת למשורר לבטא את גדולת האל. (4 נקודות)

ספרות החוכמה – הרהורים על החיים11. קראו **קהלת**, פרק א'.

א. פסוקים ב'–י' עוסקים בייאוש של קהלת מן המחזוריות בטבע ובחיי האדם.

הסבירו נקודת דמיון אחת ונקודת שוני אחת בין המחזוריות בטבע ובין המחזוריות בחיי האדם. בססו את דבריכם

על הכתוב. (12 נקודות)

ב. קראו פסוקים י"א ופסוקים י"ד–ט"ו.

(1) בפסוקים אלה בא לידי ביטוי הרעיון של אפסות האדם בעולם.

הסבירו רעיון זה. בססו את דבריכם על שתי דוגמאות מן הכתוב. (6 נקודות)

(2) קראו פסוק י"א.

האם אתם מסכימים עם הטענה של קהלת בפסוק זה? נמקו את דבריכם. (4 נקודות)

ג. על פי פסוקים י"ב–י"ח, מהי המסקנה של קהלת בנוגע לחוכמה, ומה גרם לו להסיק מסקנה זו? הסבירו את דבריכם.

(6 נקודות)

(2) קראו גם **קהלת**, פרק ט', פסוקים ט"ז–י"ח.

הסבירו מהו השינוי שחל בעמדתו של קהלת בנוגע לחוכמה. בססו את דבריכם על הכתוב. (4 נקודות)

בהצלחה!